

YANGI O‘ZBEKISTON FUQAROLARINING FAOLLASHUVIDA MEDIA VA AXBOROTNI AHAMIYATI

Masharipova Mariya Odilbek qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Kimyo yonalishi 1-kurs talabasi

Toshtemirov Rustam Abdurashidovich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti “Fakultetlararo ijtimoiy fanlar”

kafedrasi o‘qituvchisi

rustambek22091985@gmail.com

ANNOTATSIYA

Axborot-bu insonni, uning harakatlarini, jamoat tashkilotlari faoliyatini, davlat hokimiyati organlarini, texnik tizimlarni boshqarish vositasidir. Axborot va media muloqoti shaxsni tarbiyalash, ta’lim berish va shakllantirishning asosini hosil qiladi. Axborot insonga ijtimoiy va texnik me’yorlarga amal qilmaslikning bo’lg’usi salbiy oqibatlari haqida ogohlantirishning yagona vositasi hisoblanadi.

Kalit so‘z: *axborot, media, tizim, qaror, strategiya, huquqiy, konstitutsiyaviy norma, jamiyat, jurnalist, OAV, globallashuv.*

ЗНАЧЕНИЕ МЕДИА И ИНФОРМАЦИИ В УЧАСТИИ ГРАЖДАН НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

АННОТАЦИЯ

Информация – это средство управления человеком, его действиями, деятельностью общественных организаций, органов государственной власти, технических систем. Информация и средства массовой коммуникации составляют основу воспитания, образования и формирования

человека. Информация является единственным средством предупреждения человека о будущих негативных последствиях несоблюдения социальных и технических норм.

Ключевые слова: информация, медиа, система, решение, стратегия, правовая, конституционная норма, общество, журналист, средства массовой информации, глобализация.

THE IMPORTANCE OF MEDIA AND INFORMATION IN THE PARTICIPATION OF CITIZENS OF THE NEW UZBEKISTAN

ANNOTATION

Information is a means of managing a person, his actions, the activities of public organizations, government bodies, and technical systems. Information and the means of mass communication form the basis of upbringing, education and formation of a person. Information is the only means of warning a person about future negative consequences of non-compliance with social and technical norms.

Key words: information, media, system, decision, strategy, legal, constitutional norm, society, journalist, media, globalization.

Yangi O‘zbekistonda fuqarolarning faollashuvida media va axborotni ahamiyati. Mamlakatimizda Axborot xizmatlari tizimini takomillashtirish borasida muhim qadamlar qo‘yildi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 15 fevral kuni e‘lon qilingan —O‘zbekiston Respublikasi davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlarining axborot xizmatlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari tog‘risidagi 125-sonli qarori sohani yanada rivojlantirish uchun huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Qarorda qayd etilganidek, hozirgi shiddat bilan rivojlanayotgan dunyoda axborot va bilim eng muhim milliy resurslarga, ularni

yaratish va tarqatishni ta'minlovchi tizimlar esa – barqaror rivojlanishning strategik omillariga aylanmoqda.

Ushbu sharoitlarda O'zbekistonda demokratik huquqiy davlatni va ochiq adolatli fuqarolik jamiyatini qurish, shuningdek, insonning huquq va erkinliklari himoya qilinishini ta'minlashdek strategik maqsadga erishish, davlat boshqaruvining sifati davlatning axborot, bilim va innovatsiyalarga asoslangan modeliga o'tishini ta'minlaydigan axborotni va bilimni yaratish, qabul qilish va tarqatish imkoniyatlari bilan belgilanadi. Shu munosabat bilan davlat va xo'jalik boshqaruvi sohasida ochiqlik va shaffoflikka asoslangan samarali qarorlar qabul qilish tizimini joriy etish, axborot olishda mansabdor shaxslarning jamiyat oldidagi hisobdorligi, ochiqligi va mas'uliyatini ta'minlash zarur. Bu davlat va xo'jalik boshqaruvi apparatining samarali faoliyat yuritishi hamda jamiyatda adolatni qaror toptirishning muhim sharti hisoblanadi[1].

Bunda jamiyatni davlat va xo'jalik boshqaruvi organlarining faoliyatidan keng xabardor qilish, ularning aholi oldidagi hisobdorligini ta'minlash «Xalq davlat hokimiyatining birdan-bir manbaidir» degan konstitutsiyaviy normani amalga oshirishning, «Xalq davlat idoralariga emas, balki davlat idoralari xalqimizga xizmat qilishi kerak» degan ezgu g'oyani ro'yobga chiqarishning muhim sharti hisoblanadi.

Ommaviy axborot vositalarida axborot, ma'lumot (matn)lar bilan ishlash va uning ommaga ta'sirini belgilash. Ayni paytda mamlakatimiz va xorijiy ekspertlar tomonidan e'tirof etilganidek, O'zbekistonda ommaviy axborot vositalarining erkin rivojlanishi uchun demokratik talab va standartlarga javob beradigan qonunchilik bazasi yaratilgan[2].

Bu ularning jamiyat siyosiy va ma'naviy hayotida munosib o'rin egallashini, axborot sohasi va yangi axborot texnologiyalarini jadal rivojlantirishni, jurnalistlar faoliyatini ijtimoiy-huquqiy himoya qilish kafolatlarini, kadrlar tayyorlashni, ommaviy axborot vositalari bozorini rivojlantirishni ta'minlaydi. adolatli raqobat muhitini shakllantirish, aholi, jamoat birlashmalari va ommaviy axborot vositalarining axborotdan keng foydalanishini ta'minlash. Shu bilan birga, mustaqil

ommaviy axborot vositalarining davlat organlari, jamiyatning barcha boshqa qatlamlari, masalan, siyosiy partiyalar va boshqa jamoat tashkilotlari vakillari faoliyatini tanqidiy baholagan holda mustaqil pozitsiyasini egallashi uchun keng imkoniyatlar mavjudligi muhim ahamiyatga ega.

Bu borada ta'sisчилari davlat va nodavlat tashkilotlari bo'lgan ommaviy axborot vositalarining nisbati diqqatga sazovordir. Chunonchi, bosma ommaviy axborot vositalarida nodavlat notijorat tashkilotlarining ulushi 53 foiz, elektron ommaviy axborot vositalarida 60 foiz, onlayn ommaviy axborot vositalarida 97 foizni tashkil etadi. Mamlakatda so'z erkinligi cheklanishi tanqid qilinganiga qaramay, ekspertlar, shu jumladan. Xorijda esa so'nggi yillarda O'zbekistonda ommaviy axborot vositalari sohasining bosqichma-bosqich liberallasuvi kuzatilayotgani qayd etilgan. Bu jarayonni mustaqil bosma va elektron ommaviy axborot vositalari (birinchi navbatda, internet nashrlari) faoliyatida yaqqol kuzatish mumkin. Shunday qilib, biz shuni xulosa qilishimiz mumkinki, mamlakatda jamoatchilik fikri bir yo'nalishli emas, balki ko'p yo'nalishli axborot oqimlari bilan to'qnash keladi, mafkuraviy raqobat sharoitida o'ziga xos baho va yondashuvlarni ishlab chiqadi[3].

Axborot bu insonni, uning harakatlarini, jamoat tashkilotlari faoliyatini, davlat hokimiyati organlarini, texnik tizimlarni boshqarish vositasidir. Axborot muloqoti shaxsni tarbiyalash, ta'lim berish va shakllantirishning asosini hosil qiladi. Axborot insonga ijtimoiy va texnik me'yorlarning mazmunini yetkazish, uni ushbu me'yorlarga amal qilmaslikning bo'lg'usi salbiy oqibatlari haqida ogohlantirishning yagona vositasi hisoblanadi. jahonda sodir bo'layotgan dolzarb mavzular, hodisalar, voqealarni eng birinchi OAV orqali kuzatamiz. Bu borada auditoriyaga tezkorlik, xolislik, aniqlik kabi tamoyillar birlamchi ahamiyatga ega[4].

Hozirgi kunda axborot olish va axborot tarqatish maydoni sifatida internetning hayotimizning ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Global tarmoq, globallasuv axborot va ommaviy axborot vositalari tushunchasini ham tubdan o'zgartirib yubordi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Toshtemirov R.A., Virtual haqiqat va uning insonga ta'siri, Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar, Xalqaro ilmiy-metodik jurnal, 2-qism, 2023, 306-309 B., <http://interscience.uz>
2. Toshtemirov R. A., (2023). Media education is an important factor in protecting young people from negative information. SCHOLAR, Multidisciplinary Scientific Journal, Volume 1, ISSUE 29, 2023, Pp 187–195.
3. F Muminov, Sh.Barotov, Ochiq axborot tizimlarida axborot -psixologik havfsizlik, Toshkent -2013.
4. A.B.Федоров, Медиаобразование и Медиаграмотность, 2011.
Murotova N., Jurnalistika media va axborot savodxonligi, Toshkent -2019